

Nr 53

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av riksdagens år 1965 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverket m. m., såvitt berättelsen hänvisats till bevillningsutskottet, jämte i ämnet väckt motion.

Berättelsen har, såvitt avser §§ 18, 21, 22, 23 och 24, hänvisats till bevillningsutskottet.

I enlighet med utskottets hemställan i memorial nr 48 har riksdagen beslutat uppskjuta behandlingen av förevarande paragrafer i berättelsen till innevarande års höstsession.

Vad riksdagens revisorer anfört under ifrågavarande paragrafer har av finansdepartementet ej utsänts på remiss.

1:o) Handläggningen av ärenden rörande ersättning för skadade postförsändelser

Under *Kommunikationsdepartementet*, § 18, har revisorerna redogjort för vissa iakttagelser i fråga om handläggningen av ärenden rörande ersättning för skadade postförsändelser (Del I s. 116—120).

Utskottet. Revisorerna har framhållit, att av poststyrelsen under 1964 utanordnade ersättningsbelopp för förlust, som uppkommit till följd av att inrikes postförsändelser förkommit eller skadats, uppgick till cirka 438 000 kr. Huvuddelen därav eller omkring 418 000 kr. hänförde sig till paket som inte assurerats eller rekommenderats. Revisorerna har upplyst att, då skadefall inträffar, postanstalten på adressorten — i samverkan med mottagaren och avsändaren — upprättar ett protokoll, varefter ersättningsärendet överlämnas till poststyrelsens reklamationskontor, som efter prövning tillställer den skadelidande det tillerkända beloppet. Enligt revisorernas mening kan ifrågasättas om den handläggning av ersättningsärendena som sålunda tillämpas är under alla förhållanden motiverad och ändamålsenlig. Handläggningen av ärenden rörande ersättning för smärre skador borde — menar de — kunna överlåtas till vederbörande postmästare. I samband med en sådan delegering bör också frågan om den juridiska rätten till utbetalat belopp uppmärksammas.

Enligt vad utskottet erfarit har den decentralisering av ersättningsärendenas handläggning, som revisorerna förordar, redan kommit till stånd.

Från och med den 1 juni 1966 äger således postmästare liksom stationsmästare av första graden, d. v. s. föreståndare för större postexpedition, behörighet att handlägga sådana ärenden, där ersättningskravet är ostridigt. Utskottet vill vidare erinra om att frågan huruvida skadeersättning skall tillfalla avsändare eller adressat numera avgörs efter prövning i varje särskilt fall.

Vid angivna förhållanden anser utskottet sig kunna begränsa sig till att vad i ärendet förekommit för riksdagen
omförmåla.

2:o) Vissa iakttagelser angående skatteuppbörden

Under *Finansdepartementet*, § 21, har revisorerna redogjort för vissa iakttagelser angående skatteuppbörden m. m. (Del I s. 137—139).

Utskottet. Revisorerna har redogjort för dels den ordinarie uppbörden av preliminär A- och B-skatt under uppbördsåret 1964/65 samt kvarstående skatt enligt 1964 års taxering, dels ock resultatet av restindrivningen t. o. m. utgången av år 1964 av preliminär B-skatt för uppbördsåren 1958/59—1963/64 samt kvarstående skatt enligt 1957—1962 års taxeringar.

Av redogörelsen framgår bl. a. att under uppbördsåret 1964/65 A-skatt influtit med 14 513 milj. kr. och B-skatt med 3 658 milj. kr., innebärande — jämfört med närmast föregående uppbördsår — en ökning av A-skatten med 2 001 milj. kr. och av B-skatten med 127 milj. kr. Resultatet av den ordinarie uppbörden av preliminär B-skatt för uppbördsåret 1964/65 innebär en förbättring i förhållande till närmast föregående uppbördsår med 0,09 procent. I fråga om resultatet av den ordinarie uppbörden av den kvarstående skatten enligt 1964 års taxering anges att inflytandeprocenten uppgick till 83,52, medan motsvarande tal enligt 1963 års taxering var 83,76.

Den kvarstående skatten enligt 1965 års taxering beräknas uppgå till omkring 1 974 milj. kr. och den överskjutande preliminära skatten till omkring 1 265 milj. kr. Jämfört med de uppgifter som vid motsvarande tidpunkt förra året förelåg i fråga om 1964 års taxering har den kvarstående skatten ökat med ca 610 milj. kr. och överskottsskatten minskat med 196 milj. kr. Den kvarstående skattens andel i den slutliga skatten har sedan föregående års taxering ökat från 8 till 10 procent.

I anslutning till de sålunda lämnade uppgifterna har revisorerna erinrat om den omorganisation av exekutionsväsendet som trätt i kraft den 1 januari 1965 och som innebär — förutom en avsevärd minskning av antalet utmätningsmansdistrikt — en övergång från manuell till maskinell bokföring. Med hänsyn till den korta tid under vilken reformen hunnit verka och till de initialsvårigheter som varit förbundna med dess genomförande har revisorerna inte ansett sig böra underkasta indrivningsresultatet någon mera ingående bedömning utan endast framfört synpunkter på den framtida utformningen av uppbördsstatistiken.

Vid sådant förhållande anser utskottet sig kunna begränsa sig till att vad i ärendet förekommit för riksdagen
omförmåla.

3:o) Uppbörd och indrivning av kvarstående skatt

Under *Finansdepartementet*, § 22, har revisorerna berört vissa frågor i samband med uppbörd och indrivning av kvarstående skatt (Del I s. 160—163).

I den vid riksdagens början väckta, till bevillningsutskottet hänvisade motionen II: 75 av herr *Sjöholm* har hemställts, »att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t begära översyn och ändring av bestämmelserna i fråga om restföringen av kvarstående skatt i syfte att sådan skatt skall restföras i allenast en post efter utgången av andra uppbördsterminen».

Som motivering för yrkandet har anförts bl. a. följande. Förstatligandet av exekutionsväsendet fr. o. m. den 1 januari 1965 innebar bl. a. att utmätningsmansdistrikten blev avsevärt större. Vidare erhålles restlängden post för post å ett s. k. blankettset innefattande bl. a. s. k. centralregisterkort och indrivningskort, av vilka det förra skall ingå i ett för samtliga för indrivning beroende medel omfattande centralregister och det senare utgöra arbetskort för vederbörande kronoassistent, som har att verkställa den exekution som kan påfordras. Antalet kort avseende restförd kvarstående skatt är synnerligen stort vid varje enskild kronofogdemyndighet, och på grund härav har vissa administrativa problem uppstått, som påkallar en snar lösning.

De ovan nämnda blankettseten översändes till kronofogdemyndigheterna ordnade efter uppbördsdistrikt och debetsedelsnummer. Centralregistret måste givetvis vara ordnat i alfabetisk ordning. Ett synnerligen tidsödande och improduktivt sorteringsarbete måste sålunda utföras vid kronofogdemyndigheten efter erhållandet av varje ny uppbördstermins restförda poster. Tillfälligt anställd personal har i många fall måst användas för detta sorteringsarbete, vilket dels krävt extra kostnader, dels medfört att kravet på noggrannhet måste eftersättas. Det är sålunda i hög grad eftersträvanvärt att detta sorteringsarbete reduceras till det oundgängligen nödvändiga. Det effektivaste och radikalaste medlet torde enligt motionärens mening vara att föranstalta om att obetald kvarstående skatt restföres på en termin i stället för som för närvarande på två terminer.

Den antydda förändringen skulle innebära en förenkling, en besparing och en effektivisering i hela den kedja av myndigheter som har att taga befattning med skatters restföring. För såväl lokala skattemyndigheter som postverkets skatteavdelningar skulle i detta avseende en reducering av arbetsinsats och kostnader med i princip hälften uppnås. Inbesparingen på grund av minskad blankettåtgång torde enbart den bli mycket betydande.

Förändringen torde kunna ske utan märkbar olägenhet i något avseende. Den fråga som måste avgöras är huruvida restföringen av hela det kvarstående skattebeloppet skall ske efter utgången av första eller andra uppbördsterminen. Väljer man andra terminen uppstår en viss försening av indrivningsarbetet beträffande första terminens poster med därav föranledd ränteförlust för statsverket. Å andra sidan innebär en föreskrift om att andra terminens delbelopp omedelbart skall förfalla till betalning, där-est vederbörande skattskyldig försummar att betala första terminens delbelopp i rätt tid, en skärpning av gällande regler. Motionären har för sin del stannat för att förorda restföring efter andra terminen. Den ränteförlust som må kunna uppstå överträffas helt visst vida av den inbesparing som systemet skulle medföra. Statsverket skulle därutöver kunna kompensera ränteförlusten med att den särskilda restavgiften å restförd skatt — f. n. 4 procent — höjdes något.

Förslaget innebär att kvarstående skatt liksom för närvarande skall erläggas under årets två första uppbördsterminer men att restföring av ej erlagda belopp skall ske endast efter utgången av den andra terminen, varvid det sammanlagda obetalda beloppet för båda terminerna sammanslås till en restförd post.

Utskottet. Enligt 28 § uppbördsförordningen skall kvarstående skatt, som inte uppgår till minst fem kr., inte erläggas. Om skattens belopp uppgår till högst 50 kr. förfaller skatten i dess helhet till betalning under uppbördsterminen i mars månad året näst efter taxeringsåret. Överstiger skattebeloppet 50 kr. skall skatten erläggas med lika belopp under uppbördsterminerna i mars och maj månader under samma uppbördsår. Uppgår den kvarstående skatten till udda krontal skall det belopp som förfaller till betalning under uppbördsterminen i maj avjämnas till närmast lägre hela antal kronor och det belopp som skall erläggas under uppbördsterminen i mars höjas i motsvarande mån. Om den kvarstående skatten uppgår till 101 kr. skall således 51 kr. betalas i mars månad och 50 kr. i maj månad.

Revisorerna framhåller, att uppbörden av kvarstående skatt och indrivningen av restförd skatt ofta kräver arbetsinsatser och administrationskostnader, som inte synes stå i rimlig proportion till storleken av de medel som genom åtgärderna kan tillföras det allmänna. Enligt deras mening bör såväl den beloppsgräns, vid vilken kvarstående skatt nu inte utkräves, som den beloppsgräns, över vilken skatten f. n. skall uppdelas på två terminer, omprövas. Vidare bör — framhåller revisorerna — riskerna för restföring och indrivning av poster på en krona slutgiltigt undanröjas genom att exempelvis udda krontal avrundas till närmast högre eller avjämnas till närmast lägre krontal, varigenom samma skattebelopp kommer att förfalla till betalning under båda uppbördsterminerna. Ytterligare en framträdande olägenhet med den nuvarande kvarskatteuppbörden sammanhänger enligt reviso-

rernas uppfattning med att utebliven betalning av sådan skatt, som är uppdelad på två terminer, resulterar i två skilda ärenden, oaktat den skattskyldige är en och samma person. Denna olägenhet skulle kunna elimineras om man införde regler av innebörd exempelvis att första uppbördsterminens delbelopp — vid utebliven betalning — uppfördes på restlängd först sedan också andra uppbördsterminen gått till ända.

I motionen II: 75 framförs synpunkter av liknande art. Motionären framhåller, att förstalligandet av exekutionsväsendet inneburit bl. a. att utmätningmansdistrikten blivit avsevärt större. Ett tidsödande och improduktivt sorteringsarbete måste utföras vid kronofogdemyndigheten efter erhållandet av varje ny uppbördstermins restförda poster. Det effektivaste medlet att reducera detta sorteringsarbete till det oundgängligen nödvändiga synes enligt motionären vara att restföringen av icke erlagda kvarskattebelopp sker efter utgången av den andra uppbördsterminen, varvid det sammanlagda obetalda beloppet för båda terminerna sammanslås till en restförd post.

Utskottet finner de av revisorerna och motionären framförda synpunkterna värda beaktande. Av uppbördsutredningens betänkande »Uppbördsfrågor» (SOU 1965: 23 s. 226) framgår att av de skattskyldiga, som på grund av 1962 års taxering påfördes kvarstående skatt, cirka 270 000, hade att erlagga skatten vid ett betalningstillfälle, medan 225 000 skattskyldiga hade en kvarstående skatt på mellan 50 och 90 kr. För inte mindre än 1 171 000 skattskyldiga uppgick den kvarstående skatten till 100 kr. och däröver. Dessa uppgifter avser visserligen endast ett år men av desamma torde likväl framgå att arbetet med uppbörd och indrivning av kvarstående skatt är både omfattande och tidskrävande.

Uppbördsutredningen har i sitt förenämnda betänkande föreslagit en höjning av den beloppsgräns, vid vilken kvarstående skatt inte skall erläggas, till 25 kr. Enligt utskottets mening talar starka skäl också för en begränsning av restföringen av icke erlagd kvarstående skatt till en uppbördstermin. Indrivningsarbetet skulle sannolikt avsevärt förenklas om första uppbördsterminens delbelopp, om det inte inbetalades i rätt tid, kunde uppföras i restlängd först sedan även andra uppbördsterminen gått till ända.

Riksrevisionsverket har i skrivelse den 28 februari 1966 till samtliga länsstyrelser föreskrivit, att dessa i sina räkenskaper skall avkorta respektive uppdebitera de belopp av kvarstående skatt som — till följd av att skatteanvisningar förväxlats — under uppbördsterminen i mars influtit för litet respektive under uppbördsterminen i maj influtit för mycket såsom slutlig skatt med redovisning i uppbördsredogörelsen på titeln Skattebelopp under fem kronor, som inte skall restitueras respektive erläggas. Genom en sådan bokföringsmässig reglering i länsstyrelsernas räkenskaper kommer visserligen restföring och indrivning av poster på en krona att förhindras. Någon avsevärd lättnad från administrativ synpunkt innebär emellertid inte

ett sådant system. Enligt utskottets mening är det, särskilt med hänsyn till den förestående omläggningen till ADB-behandling inom uppbörds- och indrivningsverksamheten, angeläget att förutsättningar skapas för att uppbörd och indrivning av kvarstående skatt kan ske smidigt och utan onödig omgång. Sannolikt skulle stora fördelar kunna vinnas om uppbörden av kvarstående skatt kunde begränsas till den andra uppbördsterminen. Å andra sidan talar vissa skäl emot en sådan åtgärd. Sålunda skulle t. ex. åtgärden innebära ett gynnande av de skattskyldiga, som erlägger preliminär B-skatt. Enligt utskottets mening är emellertid såväl frågan om en koncentring av kvarskatteuppbörden som det av revisorerna och motionären framförda önskemålet om restföring av all icke erlagd kvarstående skatt efter utgången av den andra uppbördsterminen värda att prövas. Uppbördsutredningens betänkande är för närvarande föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Proposition på grundval av betänkandet är enligt uppgift avsedd att föreläggas 1967 års riksdag. Utskottet förutsätter att Kungl. Maj:t därvid också har uppmärksamheten riktad på de av revisorerna och motionären aktualiserade spörsmålen.

Med det anförda anser utskottet sig ha besvarat motionen II: 75.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet

a) omförmäla, att vad revisorerna anför under förevärande § 22 icke föranleder någon erinran från utskottets sida; samt

b) hemställa, att motionen II: 75 av herr Sjöholm måtte, i den mån den icke kan anses besvarad genom vad utskottet ovan anför, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

4:o Särskild fastighetsdeklaration

Under *Finansdepartementet*, § 23, har revisorerna behandlat vissa frågor rörande särskild fastighetsdeklaration (Del I s. 164—188).

Utskottet. Revisorerna har undersökt frågan dels på vad sätt kontroll sker av att den i 12 § 2 mom. kommunalskattelagen och 175 § 1 mom. taxeringsförordningen föreskrivna skyldigheten att avlämna särskild fastighetsdeklaration fullgöres, dels vilka möjligheter som står till buds för att åstadkomma en effektivisering av denna kontroll. I sådant syfte har revisorerna från överståthållarämbetet och samtliga länsstyrelser infordrat uppgifter beträffande den nuvarande kontrollen, särskilt i fråga om kommuner med omfattande bebyggelse för fritidsändamål.

Revisorerna framhåller, att de inkomna svaren utvisar, att de medel för kontroll som nu står till buds på många håll betraktas som otillräckliga eller opraktiska och att i övervägande antalet svar framförts önskemål om en förbättring av kontrollmöjligheterna. Enligt revisorernas uppfattning bör en sådan förbättring företrädesvis åstadkommas genom ett vidgat samarbete

mellan de kommunala organ, som meddelar byggnadstillstånd, och taxeringsnämnderna samt genom en ökad upplysningsverksamhet via massmedia och annorledes i frågor rörande särskild fastighetsdeklaration.

Utskottet delar denna uppfattning och vill för sin del understryka att en effektiv kontroll av att fritidsbyggnad blir åsatt taxering också förutsätter ett nära samarbete mellan taxeringsnämnden i vederbörande skattskyldigs hemortskommun och taxeringsnämnden i den kommun, där byggnaden är belägen.

Vad i ärendet förevarit har utskottet velat för riksdagen
omförmåla.

5:o) Handläggningen av vissa ärenden hos prövningsnämnden

Under *Finansdepartementet*, § 24, har revisorerna berört frågan om handläggningen av vissa ärenden hos prövningsnämnden (Del I s. 189—193).

Utskottet. Revisorerna har granskat i vilken utsträckning förfarandet med remiss till ordförande i taxeringsnämnd tillämpas beträffande besvärärenden samt ärenden avseende framställningar till prövningsnämnd om avdrag för nedsatt skatteförmåga. Av den verkställda undersökningen framgår att endast ungefär halva antalet prövningsnämnder regelmässigt eller så gott som regelmässigt använder remissförfarande. Enligt revisorernas uppfattning är skiljaktigheterna härutinnan mellan prövningsnämnderna större än som rimligen kan förklaras av vissa naturliga variationer emellan i fråga om remissfrekvensen. En utvidgad användning av förfarandet med remiss till taxeringsnämnderna skulle — framhåller revisorerna — kunna verksamt bidra till att åstadkomma snabbhet och säkerhet i utredningsverksamheten och därmed motverka den i många fall påtagliga anhopningen av ärenden i slutet av verksamhetsåret.

Utskottet ansluter sig till den av revisorerna uttalade uppfattningen att remiss till ordförande i taxeringsnämnd i många fall kan vara ändamålsenlig från flera synpunkter. Enligt 77 § taxeringsförordningen skall vid ett ärendes handläggning i prövningsnämnden »när det icke finnes överflödigt, yttrande inforas från taxeringsnämndens ordförande». Frågan huruvida remiss bör ske skall sålunda avgöras efter prövning i varje särskilt fall. Av lagtextens utformning torde framgå att remiss alltid bör tillämpas, när ordföranden kan förväntas tillföra utredningen i målet något av värde.

Vad i ärendet förevarit har utskottet velat för riksdagen
omförmåla.

Stockholm den 3 november 1966

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar John Ericsson, Tage Johansson, Lundström*, Gösta Jacobsson, Enarsson*, Hellebladh, Paul Jansson*, Sundin*, Stadling och Tistad; samt

från a n d r a kammaren: herr Magnusson i Borås, fru Nettelbrandt*, herr Andersson i Essvik, fru Holmqvist, herrar Forsberg*, Boo, Carlsson i Västerås, Carlstein, Öhvall och Börjesson i Falköping.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.